

SULDAL KOMMUNE

Delegert sak

Arkiv	Sakshandsamar	Arkivsak/j.post
K2 - K00	Turi Ottersland Tjøstheim	18/772 2019002276

Saksnr	Utval	Møtedato
026/19	Utval for landbruk, miljø og teknikk (LMT-utvalet)	

Høyringssak - Forslag til ny Fjellov

Dokumentliste

Dato	Tittel	Vedlegg
07.02. 2019	Utkast til USS høyringsuttale til NOU om ny fjellov	2
14.01. 2019	UTKAST TIL HØRINGSUTTALE - NOU 2018:11 NY FJELLOV	1
28.11. 2018	Høyring om ny fjellov - orientering	0
28.08. 2018	Høyring - ny Fjellov	2

Samandrag

Landbruks- og matdepartementet har sendt på høyring NOU 2018:11 Ny fjellov. Forslaget til ny fjellov skal erstatta fjellova og statsallmenningenslova som i dag regulerer bruken og forvaltninga av statsallmenningane. Formålet med lovforslaget er å fremje berekraftig forvaltning av ressursane i statsallmenningane. Suldal kommune er medlem i Utmarkskommunes samanslutning (USS) som har komme med eit forslag til uttale til lovforslaget. Rådmannen tilrår at kommunen sluttar seg til denne uttalen.

Fakta

Formålet med lovforslaget er å fremje berekraftig forvaltning av ressursane i statsallmenningane. Lovutvalet foreslår å erstatte dei to styra som administrerer bruken i dag, med eitt felles styre, det nye fjellstyret. Utvalet har delt seg i eit fleirtal og eit mindretal i mange spørsmål, mellom anna når det gjeld kva for oppgåver fjellstyret skal ha, og kva for reglar det skal vere for samansetning og oppnemning av fjellstyret. Fjellstyra skal etter forslaget ikkje kunne instruerast av statlege organ og vedtaka skal heller ikkje kunne klagast på. Som før skal likevel reguleringa av jakt- og fiske ha sterke innslag av offentleg rettsleg regulering. Utvalet foreslår at rolla Statskog SF har som grunneigar i statsallmenningane skal reindyrkast. Utvalet har også kome med forslag til endringar i forvaltninga av økonomien i statsallmenningane.

Allmenningsretten er, saman med odelsretten, et av våre eldste rettsinstitutter. Allmenningsretten har dermed utviklet seg over svært lang tid. Gjeldande lovverk er komplekst og føremålet med endringa er blant anna å forenkla forvaltninga.

Statsallmenningane i Sør- og Midt-Noreg dekker eit areal på 26 millionar dekar i fylka Akershus, Aust-Agder, Buskerud, Hedmark, Hordaland, Oppland, Møre og Romsdal, Rogaland, Sogn og Fjordane, Telemark og Trøndelag. Det er store fjellområde i statsallmenningane, men det er også allmenningar med store skogareal. Statsallmenningar med skog har i dag eit totalareal på i overkant av 17 millionar dekar. Dette er 68 prosent av det totale arealet for statsallmenningane. Mykje av denne skogen er lågproduktiv. 58 prosent av arealet er verna etter ulike kategoriar i naturmangfaldlova.

Ressursane i statsallmenningane blir nytta som eit tillegg til gardsdrifta for bønder i allmenningsbygdene, og til jakt, fiske og friluftsliv for folk i allmenningsbygdene og elles i landet. Utnytting av ressursar til jordbruket er, saman med jakt, fangst og fiske, den viktigaste tradisjonelle bruken av statsallmenningane. Fjellstyra forvaltar og administrerer all jakt, fangst og fiske i statsallmenningane i Sør- og Midt-Noreg.

I Suldal har me Suldal statsallmenning som ligg i Dyreheio tilhøyrande gamle Suldal kommune. Statsallmenningen er om lag 92 000 da, og det er ikkje knytt særlege bruksrettar i allmenningen for gardsbruka i desse bygdene. Det betyr at forvaltninga av Suldal statsallmenning først og fremst handlar om å forvalta fiske- og viltressursane, og leggja til rette for jakt, fiske og friluftsliv til beste for allmenta.

Lover, føresegner, rundskriv

Lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova)

Lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningane (statsallmenningsloven).

Økonomiske konsekvensar

For kommunen vil den nye lova ikkje ha økonomiske konsekvensar. Lova kan føra til at fordelinga av inntektmoglegheiten for allmenningane blir endra, eller forskyvd mellom allmenningar med ulike typar areal og ressursar.

Gjeldande planar, retningslinjer og vedtak

Grunnleggjande rettslege forhold i statsallmenningane:

- Staten er grunneigar, Statskog SF er delegert myndighet til å ivareta grunneigarrettane.
- retten til jordbrukstilknytta allmenningsbruk og ligg til bygder som frå gammal tid har slik rett (uavhengig av kommunegrenser).
- reinsdyrjakt ligg til bygder som frå gammal tid har slik rett (definert som kommunane før samanslåing i 1965).

Innkomne uttalar

Suldal kommune er medlem i Utmarkskommunanes samanslutning (USS) og har motteke kopi av deira uttale til lovforslaget (vedlagt). USS har ikkje vore representert i lovutvalet og peikar på at kommuneperspektivet ser ut til å vera nærast fråverande i innstillinga, og dei har følgjeleg ein del merknadar til lovforslaget.

Fjellstyret har hatt saka oppe til vurdering på styremøte. Styret konkluderte med at dei i hovudsak er positiv til lovendringa, først og fremst fordi den sikrar at areal og ressursar i allmenningane ikkje kan seljast, og fordi den styrkar det lokale styret av Statsallmenningane. Men når det gjeld føremålsparagrafen i lovutkastet meiner leiar i

styret at bruksrettane (jordbrukstilknytta og samiske) ikkje bør bli sidestilt med annan aktivitet som jakt, fiske og friluftsliv. Sjølv om det for Suldal sin del er lite slike rettar, er det viktig at bruksrettane får fortrinn i dei allmenningane dette er aktuelt.

Rådmannen har også lese utkast til høyringsuttale frå Norges Fjellstyresamband. NFS meiner i all hovudsak av fleirtallsforslaga styrker det lokale sjølvstyret og inneberer overføring av oppgåver frå statleg til lokalt folkevald nivå. Forslaga legger til rette for meir lokal verdiskaping basert på ressursane i statsallmenningane. Fleirtallsforslaga vil bidra til betre folkehelse og bevaring av viktige tradisjonar for jakt, fiske og friluftsliv. Dei vil bidra til meir effektiv bruk av fellesskapets ressursar. Samt også berekraftig bruk av statsallmenningane til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for lokalsamfunna og for storsamfunnet.

Vurdering og konklusjon

Utarbeiding av forslag til ny Fjellov har vore eit omfattande arbeid, og NOU 2018:11 er eit omfattande dokument. Rådmannen har forsøkt å finna fram til dei delane av lova som er mest aktuelle i forhold til forvaltninga av Suldal Statsallmenning. Problemstillingar knytt til jordbruk- og skogbruk i dei større allmenningane lenger aust i landet har ein ikkje brukt mykje tid på. I vurderinga av lovforslaget må ein likevel ha i tankane at denne lova skal famna om mykje, og blant anna regulera bruken av allmenningar med store jord- og skogressursar, og store friluftsinteresser og hytteområde.

Formålsparagrafen viser at formålet er å leggja til rette for ein berekraftig bruk av statsallmenningane, og at allmenningane skal styrast slik at jakt, fiske og friluftsliv blir sikra for allmenta, og for dei som har rett til allmenningsbruk. USS har i sin uttale føreslått ein lovtekst som også tek med eit formål om «*å fremje næringslivet i bygdene gjennom å leggje til rette for berekraftig styring og bruk av statsallmenningane, til beste for dei med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmenta*». Dette er kanskje mest aktuelt i dei bygdene der allmenningsrettane har større økonomisk betydning, enn her i Suldal. Men rådmannen meiner det er viktig ein vektar allmenningsrettane for innanbygdsbuande tyngre i forhold til dei med allmenne interesser. USS har lagt fram forslag til ny formålsparagraf som er ein forenkla samanslåing av fleirtalet og mindretalet sine forslag. Rådmannen føreslår at kommunen støttar USS sitt forslag til ny formålsparagraf.

USS peikar på følgjande tema som er særskilte viktige for kommunane:

- Forenkling (samanslåing av styrer og lover). For Suldal sin del får dette lite betydning då me allereie har eitt fjellstyre, og ein allmenning utan bruksrettar og virkesrettar, og såleis stort sett forvaltar allmenningen etter reglane i den eksisterande Fjellova.

- Styrking av den lokale forvaltninga/kommunane sin myndighet i utmarka. Lovforslaget gir ikkje kommunane noko rolle i forvaltning av statsallmenningane. USS støttar ikkje denne haldninga og meiner at kommunane burde fått ei rolle i forvaltninga av desse områda, fordi er den beste måten å styrka lokaldemokratiet i styringa av allmenningane. Kommunen er planstyresmakt, også i statsallmenningen, og det vil vera behov for samhandling mellom aktørane i statsallmenningen og kommunen. Det er ikkje gitt forslag til reglar for slik samhandling. Vidare har dei lagt til grunn i lovforslaget at Fjellstyret sine oppgåver

er reint privatrettslege. USS meiner at dersom kommunen hadde hatt ei sterkare rolle i forvaltninga av Statsallmenningen vil ein styrka den lokale forankringa. Styrka lokal forvaltning som alternativ til statleg forvaltning krev at Fjellstyret er eit offentleg rettsleg objekt, og ikkje er eit privat rettssubjekt. USS meiner at den beste måten å sikra fjellstyret sin posisjon og å ta vare på bruksrettane, er at fjellstyra har ei lokalpolitisk forankring og engasjement. I lovforslaget §10-4 får Statskog SF uttalerett før fjellstyret gjer vedtak etter lova, og omvendt. USS meiner at også kommunen bør gis uttalerett fordi kommunen er myndighet etter plan- og bygningslova og friluftsløva. Rådmannen føreslår at kommunen sluttar seg til USS sin uttale til desse punkta.

- Kommunane si rolle ved oppnemning av fjellstyra ift. samansetning. I lovforslaget er det foreslått reglar for oppnemning og representasjon i Fjellstyret. Lovforslaget vidarefører prinsippa om representasjon frå dei bygdene som har allmenning, og representasjon for jakt, fiske- og friluftsiinteressene. USS på si side meiner at dei nye reglane om oppnemning av fjellstyret i realiteten er ei svekking av kommunen si rolle i oppnemninga av Fjellstyret. For Suldal Statsallmenning sin del er dette nokså ukomplisert fordi me har ein allmenning utan bruksrettar og virkesrettar, men rådmannen tilrår at me sluttar oss til USS sine merknadar på dette punktet.

-Geografisk virkeområde. Reglane om virkeområde blir vidareført frå den gjeldane lova. Det betyr at lova gjeld i statsallmenningen, men at den også kan gjerast gjeldande for andre område som Staten eig. I Suldal er det ikkje store statleg eigde eigedommar i fjellet.

- Avhending/feste: Forslaget til ny lov vidarefører forbodet mot sal av areal frå statsallmenningen. Både USS og Fjellstyresambandet støttar dette. Detter eit viktig prinsipp som Fjellstyret i Suldal også er opptatt av å vidareføra. Statsallmenningane skal dekkja fellesbehov i eit langsiktig perspektiv, og det er ikkje ønskjeleg med privatisering av område i allmenningane. - Sjølvfinansiert/ statleg finansiering: Forslaget vidarefører ei statleg grunnfinansiering av fjellstyra.

- Skog/virkesrett: Dette er ikkje ei aktuell problemstilling i Suldal, då det ikkje finns skog i Suldal statsallmenning. Men fleirtalet føreslår at forvaltning av skogen skal overførast det nye fjellstyre i dei allmenningane som har virkesrett.

-Oppsyn: Lovforslaget legg opp til å vidareføre at fjellstyra kan ha eigne tilsette (fjelloppsyn), og at desse kan utføre oppgåver for Statens naturoppsyn (SNO). For Norsk fjellstyresamband er dette viktig, og også USS støttar dette.

Andre viktige tema: Eit sentral punkt i arbeidet med lova har vore ansvardelinga og rolledelinga mellom dei ulike partane i Statsallmenningane. Lovutvalet har derfor lagt til grunn at Statskog SF etter den nye lova ikkje skal ha offentlegrettsleg myndigheit i statsallmenningane. Dette er ei endring i forhold til nåsituasjonen der Statskog SF også har offentlegrettslege oppgåver. USS er einig i at Statskog si rolle som grunneigar bør reindyrkast. Rådmannen tilrår at kommunen sluttar seg til USS sin uttale på dette punktet.

Eit fleirtal i lovutvalet meiner at fjellstyret skal kunna avgjerda søknadar om motorferdsel, og fastsetja vilkår. USS støttar dette forslaget så framt dette er tilsvarende grunneigar sin rett til å «forby eller begrense motorferdsel på egen eigedom», jf. Motorferdsellova §10. Poenget her er at fjellstyret si behandling av

søknadar om motorferdsel ikkje skal komma i staden for den kommunale behandlinga og/eller verneområdeforvaltninga, men i tillegg til. Kommunen støttar USS i at dette forholdet må presiserast betre.

Reglane i forhold til jakt og fiske blir vidareført, også i forhold til at departementet fastset prisrammer. Suldal fjellstyre arbeidar i all hovudsak med forvaltning av eigedommen for å ivareta vilt og fisk, og å administrera utleige av jakt- og fiske. Fjellstyret er nøgde med dagens ordning og ønskjer den vidareført. USS er einig i dette, men ønskjer at kommunen skal ha større muligheit til å medverka i avgjersler om jakt- og fiske. Dei skriv: «USS støtter utvalets forslag om å vidareføre kommunenes adgang til å uttale seg før det blir gjort vedtak i fjellstyret om småviltjakt, villreinjakt, større jakt- og fiskeområder, utleie og om fiske etter gjeldande fjellov, og at regelen også bør gjelde for vedtak fjellstyret fattar om jakt på storvilt utanom villrein.

USS mener at kommunen bør ha endelig avgjørelsesmyndighet dersom det er uenighet mellom fjellstyret og kommunen om saker om småviltjakt, villreinjakt og fiske, slik at disse ikkje må fremlegges departementet for avgjersle.

Utvalget legger til grunn at kommunen bør ha mulegheit til å påvirke forvaltningen av jakt og fiske, og at kommunen har kompetanse til å uttale seg og viser her til at mange kommuner har viltnemder eller vilt og innlandsfisknemnder. Utvalget mener det er nødvendig å gi kommunen denne mulegheita, men likevel slik at det ikkje skal gå ut over fjellstyret sin rett til å legge opp forvaltningen slik det passer best i det enkelte område. Rådmannen meiner at kommune bør støtta ei vidareføring av gjeldande reglar om jakt- og fiske, og at kommunen får rett til uttale i desse sakene.

Konklusjon: Det framlagde lovforslaget medfører små eller ingen endringar for Suldal statsallmenning og fjellstyret. USS sin høyringsuttalelse stadfestar og vidarefører ein del viktige prinsipp blant anna i forhold til føremålet om ei berekraftig forvaltning og ivaretaking av bruksinteressene og dei allmenne interessene, og i forhold til forbod mot sal av eigedom. Rådmannen tilrår at kommunen sluttar seg til USS forslag til uttale til lovforslaget, da USS representerer mange av kommunane med statsallmenning.

I medhald av delegert avgjerdsrett vedtatt av kommunestyret i sak 62/94, sist revidert i sak 17/13, gjer bygdeutviklingssjefen slikt

Vedtak:

Suldal kommune viser til uttale frå Utmarkskommunes samanslutning (USS), og sluttar seg til deira uttale.

Sand, 12.02.2019

Endre Gjil
Bygdeutviklingssjef

Turi Ottersland Tjøstheim
rådgjevar